

Tschlin ha darcheu üna bieraria

L'Alpenbrauerei Girun AG es pronta per prodüer

■ (anr/fa) Valsot sarà in Svizra il cumün cullas plü bieras bierarias per abitant. Ultra da la Bieraria Tschlin SA chi prodüa a Martina es in funcziun bainbod eir a Tschlin l'Alpenbrauerei Girun AG da Susanne e Florian Geyer.

La chasa Somvi 51 d'eira plü bod üna chasa da pau, plü tard d'eira illa part dal tablà üna falegnamaria. Avant ün pèr ons tilla ha il pèr Florian e Susanne Geyer pudü cumprar per abitar laint cun lur famiglia. «Al principi da l'on passà vaina ponderà cha no pudessan installar illa part dal tablà ed ui üna bieraria», ha dit l'hom oriund da Mannheim in Germania e da manster «Braumeister». In sonda passada es gnüda la bieraria cul nom Alpenbrauerei Girun preschantada al cussagl cumünal da Valsot ed a la pressa. «Girun vaina schelt causa chi'd es il pled rumantsch per meis nom 'Geyer', ha declarà il bierer, «ed 'Alpenbrauerei' perquai cha no vendaran da nossa biera eir illas regiuns vaschinas Tirol austriac e Vnuost.» Perche ün'ulteriura bieraria, schi dà a Martina fingià la bieraria chi prodüa la Biera Engiadinaisa?

«Specialitats da biera prodütas propcha a man»

Intant cha la bieraria a Martina ha prodüt l'on passà 1250 hectoliters, il böt sun 2000 hectoliters biera, prevezza il bierer a Tschlin da prodüer ingon 150 ed i'ls prossems ons maximalmaing 400

Il bierer Florian e sia duonna Susanne Geyer davant lur bieraria süsom il cumün da Tschlin.

FOTO F. ANDRY

hectoliters. Eir ils concepts da producziun as diferenzeschian. La biera a Tschlin nu vain filtrada e neir na pastorisada. «No eschan üna pitschna bieraria chi prodüa cun bier lavur a man biera turblà natürala, per intant in trais sorts», ha explicà Geyer. Quellas as nomnan Girun Hell, Girun Weizen-Blanche e Girun Idian Pale Ale. «I dà multifarias pussibilitats da crear novas sorts da biera, na tuot be 'Lagerbier' o 'Spezialbier', ha'l dit e manzunà ün avantag da sia bieraria: «Cun nossa pitschna firma a Tschlin possa esser in quai chi riguarda novas sorts plü flexibel co bierarias plü grondas.» Cun lur bieraria han Susanne e Florian Geyer ultra da la vendita da biera eir amo oters intents.

D'avantag eir pel svilup economic da la fracziun

Cun stübgjar co vender lur biera da maniera attractiva ha il pèr gnü l'idea da far sül plan terrain, là ingio cha la biera vain prodüta, ün bistro cun pussibilità per degustar la biera. «Eu spordsch qua als giasts eir buntats our da nossa chadafö, plattas fridas cun chaschöl da Tschlin e charn fümantada da Scuol, lura vaina in nos bistro eir tuot quai chi fa dabsögn per festas da famiglia, da firma o inscuters da classa», ha dit Susanne Geyer, «mincha venderdi da las ündech a las ündech haja nom pro no 'di da liongas albas e brezlas'.» Ella chi'd es oriunda da

Trimbach sper Olten cuschina fich jent ed ha eir lavurà illa gastronomia. Insembel culla Chascharia Tschlin daran ella e seis hom als giasts interessats la pussibilità da degustar tant il chaschöl sco eir la biera. Lur concept «cultura in bieraria» prevezza implü eir d'organisar adüna la seguonda sonda dal mais arrandschamaints culturals sco p. ex. ün pitschen concert, üna prelecziun o üna vernissascha in lur local da degustaziun, resp. bistro. Per avair sustegn cun organisar quels events ha il pèr ün contrat da cooperaziun cun la firma «celin i-vents» dad Angelo Andina. El ha manzunà la situaziun speciala da Tschlin: «Il cumün nun ha ingün trafic chi passa tras, perquai douvra sportas attractivas chi nu dà in oters cumüns.» Andina ha nomnà p. ex. il Center Baineser culs muongs chinais ill'anteriura chasa da scoula a Tschlin. «E despö cha la Bieraria Tschlin SA ha fat müdada mancan uossa qua ils giasts chi gnivan a tilla visitar. Il böt es dad attrar ulteriurs giasts a Tschlin eir culla bieraria Girun», ha'l dit. Chi's saja in discussiun cul cumün da Valsot per s-chaffir üna colliaziun cul bus-taxi, sco chi exista pellas fracziuns da Scuol, eir per Valsot: «Lura pon ils giasts, chi vegnan a Tschlin a degustar biera tuornar a chasa cul bus-taxi.»

L'avertüra da la bieraria dal Girun a Tschlin es als 30 da mai.

«L'espulsione – Die Vertreibung», teater a Lavin

Rapreschantaziun da la Associazion da teater R500

DA BENEDICT STECHER / ANR

■ L'Associazion da teater R500 dal Tessin, üna gruppa dad amatuors laics da teater, ha preschantà a Lavin ün toc chi tratta il tema da la refuormaziun. L'autur Paul Steinmann ha scrit il gö davart l'exil dal cumün refuormà da Locarno dal 1555. Illa sala polivalenta a Lavin ha gnü lö d'incuort üna rapreschantaziun da l'Associazion da teater R500 chi tratta il tema refuormaziun dal 1555 a Locarno cul titel «L'espulsione– Die Vertreibung». Il proget da teater es gnü preschantà 17 jadas in tuot la Svizra e sco ultim a Lavin in lingua tudais-cha. L'ouva es gnüda scritta da l'autur Paul Steinmann e per la redschia d'eira respunsabel Remo Sangiorgio. Sco chi's po leger aint la brochüra dal teater s'ha üna cumpagnia dad amatuors entusiasms affruntà culla tematica dals effects da la refuormaziun i'l chantun Tessin. «Il toc tratta l'istorgia dal preschaint e dal passà da la refuormaziun ed ha intenziun da's cunfuonder cul stadi actual dal muond da las religiuns.» Las 15 acturas ed actuors sun daspö

l'utuon 2016 vi da las prouvas e giovan il toc in differents lös in lingua taliana, tudais-cha ed in dialect, tenor il lö da rapreschantaziun.

Üna rapreschantaziun viva cun bier colorit

L'Associazion R500 ha muossà a Lavin ün teater in lingua tudais-cha accompagnada da musica e chant e cun costüms dal temp da la refuormaziun. A l'autur Steinmann ed al redschissur Sangiorgio esa reuschi da preschantar il tema in möd autentic. Üna raquintadra ed ün raquintader han introdüt cun lur texts illas differentas scenas chi han dat perdüta da l'istorgia. In üna scena han ils visitaduors vis cha Martin Luther e Huldrych Zwingli nu d'eiran adüna da l'istess avis, han però istess chattà üna via cumünai. Il teater ha quintà impustüt l'istorgia da la cità da Locarno. «Ils scumpigls tanter ils catolics ed ils protestants han gnü per consequenza cha 80 baps da famiglia cun lur duonnas ed ufants han bandunà Locarno. 170 persunas han bandunà lur patria per cha las

ledschas da quella possan gnir accumuladas», han dit ils raquintaders. Ils protestants as chattaivan in gruppas a la zoppada e provocheivan per part talmaing chi sun gnüts miss avant la decisiun, tuornar pro la cretta catolica o bandunar lur patria. Els sun restats pro lur cretta protestanta e sun emigrats a Turich. Là sun els gnüts bivgnantats a las bunas, nu vaivan però ils istess drets sco ils Turichais. Il prer, magister e manader dals protestants a Locarno, Giovanni Beccaria, ha mania: «La cretta es üna chosa privata, la politica l'incuntrari e las duonnas han pro no ils istess drets sco ils homens e da quai eschan no persvas.» Las differentas scenas sun suvent gnüdas accompagnadas al clavazin da Beatrice

Gaggiotti e da chanzuns in lingua taliana. Eir ün cor cun chantaduras e chantaduors da Lavin e cuntuoorns ha collavurà e chantà d'ürant la producziun trais

chanzuns. Il toc ha muossà quant displaschair cha'ls scumpigls da las crettas han manà cun sai e quanta glieud chi ha patì causa chi d'eiran persvas da lur cretta.

L'istorgia da la refuormaziun

L'absoluziun d'eira il 15- e 16avel tschientiner fich derasada e paraiva d'esser üna soluziun pratica per la beadentscha davo la mort. Ella ha chaschunà grondas protestas ed a la fin il cumanzamaint da la baselgia protestanta. L'innovaziun da la baselgia tanter il 1517 e 1648 ha chaschunà la spartiziun da las diversas confessiuns. In Germania es la refuormaziun gnüda lantschada impustüt da Martin Luther ed in Svizra da Huldrych Zwingli e da Johannes Calvin. Il cumanzamaint da la refuormaziun vain datada dal 1517 cur cha Luther ha preschantà sias 95 tesas vi da la porta da la «Schlosskirche zu Wittenberg». Il movimaint per üna refuormaziun es nat però lösch avant. Sco soluziun finala e finischiun dals scumpigls vala l'on 1648. Il movimaint da la refuormaziun es eir nat causa las differentas versiuns da la baselgia protestanta sco ils Luteraners, Calvinists e Zwinglianners, per nomnar be ün pèr.

Martin Luther in discussiun cun sia duonna Katharina von Bora.

Ün cor ad hoc da Lavin e cuntuoorns ha collavurà.

FOTOS B. STECHER

D'ürant la rapreschantaziun haja dat diversas scenas cun chant e musica.